

LIBERTATEA

Abonamentul:

Pretul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, „Hierarhă-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/4 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte

Manuscripte nu să dau napoi.

Să 'ntoarcem foaia.

— Tot din întâmplarea cu Cehii. —

De-am scos la iveală în rîndul trecut purtarea cea plină de fanatică iubire de neam a Cehilor, și prețuirea limbii lor mai presus și de voia împăratului încoronat, asta ca pildă pentru noi cum să ținem și noi la limba noastră, — cade-se să scoatem la iveală din aceeași întâmplare și o altă latură a ei, care ar trebui să fie pildă făuritorilor politice înalte din țară dela noi, oamenilor ce sed în scaunele de ministri, încoronați și ei pe cap cu coroana șovinismului scîntei-tor de nesuferitor!

Ce-a făcut împăratul încoronat al Austriei, în fața hotărîrilor Cehilor din Gross-Messeritsch? S'a folosit el de puterea cea mare pe care o poate avea, dacă vrea, ca să înfrîngă pe Cehii luptători pentru dreptul limbii lor? A trimis el pe capul lor gendarmi ori armată care să alunge pe primar din scaunul lui și să pună pe altul care să vie să i-să închine cu graiu nemțesc?

Nu! Ci, deși avea putere a face acest lucru, simțul lui de dreptate nu l'a lăsat la o astfel de silnicie față de ce are mai scump un popor: față de limba lui, ci mai bine a căutat o cale de a încununa hărțuirea, sfășierea, iritarea, aprinderea mulțimilor! Și așa-zicînd s'a plecat el, împăratul încoronat, înaintea voinei poporului său ceh din acel oraș!

Ce s'ar întâmpla însă în țara noastră patrie, (care stă și ea sub același Domnitor) cînd

un ministru, care e și el un cap încoronat al șovinismului din această țară, venind în un oraș de printre Români, primarul aceluia n'ar voi să-l agrăiască pe ungu-rește? Of! Trăznet și pucioasă ar cădea pe capul lui! Gendarmii l'ar lua pe sus din mijlocul poporului și temnița i-ar fi sălașul la care ar fi trimis, ca — „răzvrător contra statului”.

Că la noi fiecare obraznic ce șede în ceva scaun de deregător, mare ori mic, sus ori jos, — să socoate pe sine a fi însuși *statul*, și cînd lui nu-i dai o cinste oarecare, zice că te răzvrătești contra »statului!«, cînd lui îi spui în față că e un volnic, un netrebnic, un nevrednic de a fi deregător peste cetățeni, — zice că pe *stat* l'ai ocărît!

Nu așa judecă însă, iată, bărbații neorbiți de ură și de patimi, nu așa judecă însuși împăratul și sfetnicii sei dincolo în Austria, ci ei chiar cinstesc pe poporul ce-și apără limba și-i cere loc de cinste, și pentru asta nu-i izbesc în cap, nu-i azvîrl din scaune, nu umplu temnițele cu ei, — că vād că drept, și omenesc și dzeesc, au a-și apăra limba lor!

Nu pot fi departe zilele cînd și cei dela noi, aduși vor fi la loc în judecarea acestor lucruri, tocmai prin oamenii sus puși de dincolo, cari cu alți ochi vād pe luptătorii pentru neamul și limba lor!

Pân'atunci însă și noi să fim macar pe jumătate cehi în lupta pentru drepturile noastre naționale!

UNELE—ALTELE

Pentru Brad.

La *Apoldul-de-jos* s'a dat de curînd o petrecere de vară.

Părințele Ioan Stanciu din Ludoșul-mare a folosit prilejul a lega de această petrecere pomenirea unei fapte de laudă: A făcut să se dăruiască de cei adunați la petrecere suma de 14 cor. pentru fondul de ridicare a gimnaziului din Brad.

Banii i-au trimis la noi, iar noi i-am expedit îndată la locul lor și facem aici pomenire de ei cu laudă.

N'ar trebui să mai fie azi petrecere românească de care să nu să lege amintirea unui dar cultural de acest fel!

*

Părerea Împăratului.

Ziarele dela 27 August, aduc știrea, că ministrul austriac Bienerth, fiind de curînd primit de Maestatea Sa Împăratul, venind vorba de luptă dintre Nemții din Austria de jos contra Cehilor, la care Cehii răspund atacînd și ei cu multă îndrjire pe Nemți. — Maestatea Sa Împăratul a spus-o foarte hotărît, că nu află de cuminte și la loc lupta pornită de Nemții Austriei de jos contra Cehilor, și ori-ce demonstrații a Germanilor contra Cehilor, prin cari îi întărită pe aceștia tot mai mult, el le osîndește!

Totașă nu e pe placul Maestății Sale pășirea ministrului Schreiner, care a început a lua și el parte la adunări de popor germane cari demonstrează contra Cehilor!

În urma acestor știri, ministrul Schreiner, care făgăduise a lua parte la un șir de întruniri nemțești prin Bohemia, — a dat veste, că fiind suferînd, nu mai merge la acelea!..

Așa rugăm pe Maestatea Sa să o spună și sfetnicilor Săi din Ungaria, cei de zece ori mai furtunoși față de popoarele nemaghiare, decum e Scheiner față de Cehii! Să le spună și acestor zbiri încrăviți, că nu e pe placul Maestății Sale ca ei să calce pe sufletele și pe inimile popoarelor nemaghiare precum calca

prin mii de fapte ale lor și cu mi de călcie sîngerate!

Românii din Orăștie și jur alungați dela gimnaziul de aici!

Un fapt de modernă și revoltătoare barbarie, să petrece în zilele acestea sub ochii noștri în acest oraș.

Toți tinerii români ce vin și caută a să înscrie în clasele liceului (gimnaziului superior) de aici, *sunt respinși* și trimiși unde i-a milui Dumnezeu să găsească școală, — fiindcă nu să leagă a învăța și religia ungu-rește!

Liceul (gimnaziul superior) din Orăștie, e confesional, al bisericii ev. reformate ardelenă, și era cercetat și de numeroși studenți români din acest ținut. Încă în anii de mai nainte direcțiunea gimnaziului a cercat a viri limba maghiară în studiul religiei, dar n'a reușit, căci întrevinînd consistoriile române la cel al bisericii reformate și la ministru, au ajuns la înțelegere, că asta nu să poate, și s'a lăsat iară curs liber învățămîntului religiei.

Acum însă șovinistii dela gimnaziu au ațîțat focul de nou și, fără a da vreme de noui pertractări între conducerea celor două biserici, — spun părinților români ce vin aci cu fiii lor: Aduceți declarație dela catechetul vostru (gr.-or. ori gr.-cat.) că va propune religia ungu-rește, și atunci Vă primim, — altfel nu! Și anume de tot ungu-rește!

Catecheții noștri cum să poată da această declarație? Chiar acum cînd archiereii lor merg solidar în luptă contra încercării ministrului de a viri limba maghiară fie și numai în parte și alătura de limba română!

Așa bieții părinți români s'au văzut siliți ieri și alaltăeri și azi (1, 2, 3 Sept. n.) să-și ia copii și să plece cu ei care încotro, spre Blaj, Alba-Iulia, Sibiu, Petroșeni, etc.

E una din cele mai rușinoase

barbarii a acestui veac luminat: a căuta pricină de nimic, pentru a împedea pe tinerii poporului acestuia românesc, în agonisirea științei, a-i împinge napoi dela mesele la cari să împarte sufletelor învățătura de lipsă pentru viață!

Și, să nu să uite, că acest gimnaziu să susține având un mare ajutor dela stat, așadar să susține și cu bănușii noștri, a tuturor, care purtăm dărilor cele cu multe capete ale statului!

Și să nu să uite, că nu din nevrednicia noastră ne îmbulzim și noi spre școala aceasta a lor, ci pentru-că pe noi nu ne lasă să ne ridicăm școli medii proprii! Dovadă Aradul și Caransebeșul, care voise, pe vremuri, să deschidă gimnaziu românesc și nu li-s'a dat voie! Și pe care le avem ni-le strâng în șuruburi de trosnesc, până ni-le vor nimici și pe acelea ca mâne!

Și să nu să uite nici aceea, că acel stat care adună dela noi atâtea dări și pentru scopuri culturale, — nu a înființat și nu susține nici un singur gimnaziu de stat macar, în tot comitatul acesta al Hunedoarei cu 300.000 de locuitori, — ci ne lasă la voia și volnicia colegiului reformat din Orăștie și la a noului gimnaziu comunal din Petroșeni!

Avem gimnaziul din Brad, dar acela e numai inferior, cu 4 clase, și nu poate cuprinde pe citi îl caută. Ce bine ne-ar prinde acum să fie și acela complet, întreg, cu 8 clase! Ar adăposti macar el pe copiii poporului nostru fugăriți dela școli șoviniste ca colegiul reformat din Orăștie!

Iacă de ce noi, prevăzând lipsa ce vom avea-o de acel gimnaziu din Brad, de ani de zile strigăm poporului român să facă daruri pentru gimnaziul din Brad, doar îl putem ajuta să se întregască la 8 clase. Și iacă de ce ne doare că chemările multe ce s'au făcut, n'au fost înțelese așa cum trebuia, de marea noastră obște, și ajutoarele îi curg prea încet!

Că și-să revolta tot sufletul zilele astea, văzând la toate trenurile la Orăștie, zeci de zeci de părinți cu copiii lor, cari de cari mai îngrijați, neștiind încotro s'o iee cu ei, — după barbaria respingerii dela Orăștie!

Apponyi amenință.

Lupta între bisericile române și ministrul de culte Apponyi, făgăduiește a să încorda și mai mult, și Apponyi să laudă că nu să lăsa până nu pune sub genunche bisericile românești!

Primind pe redactorul dela »Kéleti Értesítő« ministrul i-a zis:

»Intți trebuie să spun, că nu e drept că secretarul Toth ar fi dat ordinațiunea fără știrea mea. Nainte de a pleca eu în vacanță, am desbătut cu el tot lucrul, și ordinațiunea (porunca) răspunde întru toate scopurile mele!

»Ce privește lucrul însuși, apoi biserică română n'are nici un temei legal în împotrivirea sa! Din potrivă, ordinațiunea mea e pe temeiul legii. Ce cer acolo (ca în clasele de sus ale școlii de stat să se propună religia și ungurește) e cel mai puțin lucru pe care interesul (binele) statului maghiar îl poate cere. Și eu dela cererea mea asta, la nici o întimplare nu mă abat!»

— Și crezi excelență, a întreat gazetarul ungur, că lucrul va merge în rinduială?

— Nu numai cred, a răspuns ministrul cu glas apăsător, — ci și stau bun pe aceea că va merge!»

Care va să zică, Apponyi amenință, dînd cu piciorul în pămînt! Și are nerușinarea să zică că nici n'avem temei în lege, a respinge cererea lui! Și doar bis. gr.-orientală are legea bis. deosebită, votată de dieta țării și întărită de Maestătea Sa, »Statutul organic«, înscris în legile fundamentale ale țării, și neatins, neschimbat, — prin care să asigure bisericii dreptul netulburat de a să folosi liber de limba sa, și numai de ea, în toate trebile din lăuntru ale ei și în toate slujbele sale!

Ba și ministrilor are drept, întărit prin acea lege în ființă, a le scrie numai românește! De dragul păcii însă li-să scrie demult ungurește, doar îmblînzești pe dracul!

Acelaș drept e asigurat bisericii surori gr.-cat. prin legea din 1868.

Și totuși el să face azi prost, și zice că — noi n'avem nici un temei în lege cînd ne apărăm dreptul limbei în religie!

În fața acestor stări peste măsură pline de primejdii, — ar fi un lucru vrednic aceea ce un frate preot propune în articolul de mai jos, — un Congres mare al tuturor Românilor, cu Metropoliții și toți episcopii și toată preoțimea lor în frunte, o a doua adunare a întreg neamului, ca cea de pe Cîmpul-Libertății dela Blaj la 1848, — și poate chiar tot pe acel cîmp! Și dinacea mare adunare să ne spunem cu tărie cuvîntul nostru, stri-

gătul nostru de durere! Să izbim cu piciorul în descreeatul șovinism al acestui ministru!

Dr. Dr. Augustin Bunea, canonic metropolitan în Blaj, a făcut unui redactor al »Gazetei« foarte bărbătești și vrednice declarații privitor la ținta ce crede că trebuie să o aibă biserică gr.-cat., ca și cea gr.-or. în treaba cu catechizarea în ungurește.

Dr. Bunea ar vedea în asta călcare de jurămînt din partea episcopilor, că doar' ei au jurat ținerea legilor țării și în legile țării ne e asigurat dreptul de a învăța pe copii noștri nu numai religiunea, ci și toate celelalte lucruri în școală în limba maicei lor! »Preoțimea, zice dsa, ca și episcopii, sunt datori să înfrunte ori-ce prigonire ce li-ar veni din pricina asta! Ei nu pot să se pună în contrazicere cu simțămîntul poporului românesc, cînd e vorbă de respingerea unui atac volnic îndreptat asupra ființei noastre naționale și contra celor mai sfînte drepturi ale bisericii!

— Foarte hotărîtă e și ținuta conducătorilor bisericești dela Sibiu. Atît în răspunsul dat ministrului de Metropolitul Meșianu, care declară că biserică nu poate să se supună poruncii lui, cît și din scrisesele »Telegrafului Rom.« reese hotărîre de o mare împotrivire!

— Un câpiat pare în aceste zile de primedie, preotul Dr. Nic. Brînzeu din Petroșeni. Pe cînd așa de bărbătește și românește pășesc arhierii și mai marii bisericii sale, și pe cînd așa luminat grăește Dr. Bunea, ca pildă tuturor preoților, — pe atunci acest nenorocit scrie în foaia maghiară »Alkotmány« din Pesta, că aceea ce Apponyi abia acum vine să ceară, el doar' demult o face cu elevii români gr.-cat. din Petroșeni, pe cari îi învăță religia! Ba îi bagă de vină, că de ce cere Apponyi ca numai unele lucruri din religie să fie învățate și ungurește, și de ce nu toate!

Faceți-vă cruce să piară dintre noi satana, care, uite în ce zile își arată coarnele roșii!

Preotul român și congrua.

(Învățarea religiei).

Dela un preot român, cetitor al foii noastre primim următorul articol:

Cîteva săptămîni ne mai desparte și, iată ziua pusă de iezeitul conte Apponyi, în care cu mâna-i frîngătoare de legi, încearcă spargerea sfîntului nostru altar!

Douăsprezece veacuri sunt de cînd Românul pe aceste plaiuri să închină lui Dzeu în frumoasa limbă a maicei lui. De atîtea veacuri »popa românesc«,

acest părinte ieșit din sufletul și concrescut în sufletul poporului său, vestește dela altar cuvîntul lui Dzeu, fiilor săi sufletești, în limba dulce a maicei lor.

Horde păgîne multe, au năvălit de atunci peste aceasta nefericită țară și »popa românesc«, acest părinte bun, retras în desigurile codrilor, în crepăturile munților, urmărind turma sa cuvîntătoare, nu s'a deslipit de sufletului ei, nici odată!

Și dacă în atîtea veacuri de grele încercări, nimic și nime nu a fost în stare să înstrăineze pe acest »părinte« de fi săi, pe păstorul bun de turma credincioasă; va fi oare în stare a o face aceasta »mislicul« aruncat lui de șovinismul unguresc, argintul sunător al lui Iuda, botezat »congrua«? Deplin pătruns în sufletul meu de consimțirea fiecărui adevărat popă românesc — zic: Nu! Nici-odată! Nu! Pentru-că de atîtea veacuri poporul românesc numai în biserică și prin biserică a trăit, cu »popa«-l său și numai în biserică și prin biserică va putea trăi, tot cu »popa«-l său!

Dacă de 11 ani noauă preoților ni-să dă o fărîmătură din visteria statului, fărîmătură strînsă tot din sudoarea țaranului român, ea trebuie să ni-să dea, căci o vrednicim în urma muncii noastre ce o aducem spre binele statului! O vrednicim, căci muncim pentru desvoltarea vieții religioase, muncim pentru a dezvolta și întări iubirea față de de aproapele, respectul față de lege, iubirea de patrie și alipirea cătră tron și dinastie! Până cînd, pentru astfel de servicii, ni-să dă așa zisa »congrua«, deși amăsurat muncii noastre ea este o fărîmătură neînsemnată, avînd în vedere împrejurările de traiu mai grele, o mai putem primi.

Îndată însă ce aceea »congrua« ni-să imbie numai ca preț al sufletelor noastre, îndată-ce acei bani să dovedesc de arginții lui Iuda, îndată-ce acel argint tînde a face din păstorul bun, lup răpitor al turmei sale, din părintele milostiv și iubitor al fiilor săi — uciguș al sufletelor lor, fur și tilhar al celui mai scump odor al fiilor săi, care este limba maicei lor, — »popa românesc« este dator, cuprins de cea mai mare scirbă în sufletul său, să respingă acii bani, cari i-să imbie ca preț al limbei și culturii neamului său, rămînînd la prescura românească, fie aceea chiar și de săcară!

În vederea acestora și în

deplină credință că Archiereii noștri și așezămintele mai înalte ca instanțe bisericești, având la inimă soarta bisericii de care este legată soarta poporului românesc, incurând va lua în cumpănire și îngrijire starea preotului de azi; îmi iau voie a veni cu o propunere pentru a să reveni asupra ei:

Să îngăduim chiar, că ministrul Apponyi va afla vre-ocăle, pe care, pe lângă păstrarea vasei sale fără știrbire, să-și retragă porunca dată despre învătarea religiunii pe ungrurie, să nu uităm, că acea retragere va fi numai pe scurtă vreme, ca apoi în chip și mai draconic să se aplice mai târziu!

Chiar pentru asta, eu aflu de potrivit conchemarea preoțimei române și unită și neunită, din amândouă metropoliile suptori, la un *Congres al tuturor preoților români din Ungaria*, congres la care în formă sărbătorească, preoțimea să-și arate adinca sa îngrijorare și să protesteze cu toată hotărârea contra bănuelii, că ea, pe temeiul unei astfel de ordonanțe nelegale și lipsite de cel mai mic simț de libertate al cultului, — ar putea să facă ce i-să cere!

Timpul, locul și modul, când și unde să fie ținut acest congres, o las la bună înțelegere celor mai sus puși.

Ei iee lucrul în mână, noi vom urma!

Ce măreață ar fi ziua, când am vedea șezind alături pe vrednicii noștri Archierei, și uniți și neuniți, încungiurați de venerabilele fețe, a sfetnicilor lor înalți, la sfat mare întru apărarea drepturilor limbei în sfințele bisericii românești!

Până nu e prea târziu:

*Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română!*

I. C., preot român.

Protestul Cehilor!

Pilda medicilor români din România, de a nu veni la congresul medical din Budapesta, a avut un răsunet mult mai mare decum la început s'a crezut, și cum medicii români nici n'au avut de gând să-i dea.

Ei au vorbit numai în numele lor, pentru sineși, arătând lumii, că ei nu pot veni să primească pat și masă dela acei ocîrmuitori ai Ungariei, care pe ei i-ar purta pe palme, în vreme-ce fraților lor celor mulți și statornic locuitori în această țară și purtători de sarcini alu țării, le — dau palme!

Dar vezi-că nu numai Românii apăsați de stăpînirea din Pesta au rați peste hotare, și palmele date

de această stăpînire nu află răsunet dureros numai în inima Românilor din Țară, ci și în inimile popoarelor slave vecine, cari și ele simt stringere de inimă cînd văd cum și ai lor frați, slavii din Ungaria: Slovacia, Sirbii, Rutenii, sunt la același fel dripiți de volnicia guvernului, ca și Românii.

De aceea pilda medicilor români a fost îndată prinsă și urmată de toți Slavii vecini Ungariei — afară de Ruși. Anume au declarat că nu iau parte la congres: Sirbii, Bulgarii, Croații, Slovenii și Cehii.

Cești din urmă au publicat prin foi un memorandum în care spun verde, că de aceea nu pot veni la Pesta, fiindcă prea văd dripiți sub picioarele lor pe frații lor Slovaci din Ungaria și nu pot primi ospătarea politicilor unguri, pentru asta.

Pe Unguri i-a atins tare neplăcut hotărârea Cehilor, dar s'au făcut că nu le pasă, și au scris despre ei, că doctorii aștia cehi, sunt buni învățați, dar slabi politici. Ci-că să pricep ei la știința lor, dar la politică nu, și dacă nu vin la Pesta, nu-i doare nici lipsa lor...

O fi, dar lumea mare tare a luat la cunoștință că în Ungaria stările de lucruri sunt bolnave, că aci prea e mare nedreptatea guvernării și nemulțumirea popoarelor, — căci așa de copilăroase nu s'au putut hotări atîtea neamuri vecine, a respinge șederea la masă în casa Ungurilor!

Umblă cu minciuni. Ziarele un-gurești din Pesta, și după ele și unele române, au dat știrea, că ar fi sosit totuși și din România 3 medici, anume: Dr. V. Babeș, Dr. C. Angelescu și Dr. Paianu.

Acum vine foaia „Viitorul” din București și spune, că Dr. Babeș să află în timpul de față în Norvegia tot la un congres medical care desbate despre boala „lepră”, Dr. Angelescu petrece la moșia sa din Țară, iar un Dr. Paianu nici nu să află în toată România!

Slovacia și Românii la 1848.

Ziarul »Viitorul« din București aduce un articol asupra Slovacilor, arătînd în ce stare de cultură și tărie sufletească să află acest popor, soț de suferințe poporului român.

Arată cum locuiesc ei colțul cel mai despre Miază-noapte a țării, locuri sărace, totuși ei au prins puteri și economicești și nădăduesc mult dela viitor. Că au bărbați ini-moși, cari să primejduesc și sufăr pentru neam! Printre aceștia pome-nește pe avocatul Mudrony din Turc. Sv. Martin, capul politic al Slovacilor, apoi Hurban directorul foil »Narodny Novini«.

Despre acest Harban și neamul din care el e scoboritor Viitorul scrie:

El este nepot al vestitului conducător al Slovacilor în 1848, Urban, despre care să face adese-ori amintire în cîntecile noastre populare:

Urban dela Hususău
Ă trimis carte'n Brașău;
— Iancule ține-te bine,
Că vin Ungurii la tine!
Iancu scrie p'un cocean
Și-o trimise lui Urban:
— Las' să vie, cit de mulți,
C'o încăpea ei pe sub munți!..

Cu balonul și mașinile de zburat, pe sus.

Să fac mari efortări de cătră meșterii cîrmuitori ai baloanelor și ai mașinilor de zburat, de a pluti cu ele prin aer cit mai mult și a merge de colo colo cu ele.

Vineri în 27 Aug. groful Zep-pelin a probat a treia oară să se urce cu balonul său, de lângă lacul Boden spre Berlin. S'a înălțat cu el și a mers cam jumătate de drum, cînd a fost silit a să lăsa jos că s'a stricat un șurub la motor. Asta a pricinuit o întîrziere. El avea să ajungă la Berlin Sâmbătă, dar mai pleznind și o osie în drum, a trebuit să dea de știre că sosește numai Duminecă. A și sosit cu întîrziere de încă 2 ceasuri. Pe un cîmp mare din jurul Berlinului îl aștepta înșuși împăratul cu toți prinții și ca la 3 milioane de oameni veniți din toate părțile! Cînd s'a ivit balonul pe sus, în zare, a fost o bucurie și o fericire de nedescris!

El a venit apoi până de-asupra mulțimei și a plutit peste capetele lor vreme de un cîas întreg, cînd în o parte, cînd în alta, cînd în cerc, vrînd să le dovedească cit de departe a ajuns omul stăpîn acum și pe văzduhuri, putîndu-și cîrmul balonul după plac. S'a lăsat apoi jos, și împăratul a strîns mîna lui Zep-pelin și toată lumea l'a felicitat! S'a dat apoi un mare prînz în cinstea lui! Că nu e lucru mic: să te urci cu 40 de oameni cu cîți s'a urcat Zeppelin, în un vas ce plutește prin aer și să-l porți pe unde vrei tul E mare biruință a științei astal Nemții's foarte fericîți că al lor e bărbatul. care mai întîi și mai mult a putut dovedi *cîrma balonului*, lucru după care de sute de ani și-au spart atîta învățați capul și nu-l nimereau!

— Seara Zeppelin s'a urcat apoi de nou în aer, cu gînd să vină la împăratul nostru Fancisc Iosif, prin văzduhuri, și să-l arate și Maestății Sale Marți în 31 August. Ar fi fost o mare mîndrie pentru el acest lucru, ca după un drum de 2 zile prin văzduh, să vie dela un împărat la altul. Dar n'a avut noroc. În drum i-s'a rupt o parte însemnată dela mașinărie, un propeller, care cere reparație de vre-o 2 zile.

Cînd încheem foaia (Joi dim.) nu știm de a izbutit să plece mai departe ori nu. Voie are și mîndria îl împinge să încerce și acest lucru.

— În aceeaș vreme s'a ținut la Reims, mare oraș în Franția, alergarea pe întrecere, a alor vre-o 15 meșteri de mașini de zburat! Fiecare cu mașina s'a, deosebită de a altuia. Mai bine au reușit să zboare 6 inși; unul Paulhan, a zburat 131 kilometri în 2 ore și 43 minute. Așadar a mers mai tare ca trenul de persoane pe la noi, care merge cam 45 kilometri pe cîas. Zburătorul din

vorbă a fugit cam 50 kilometri pe cîas! Destul de repede! Mai repede ca trenul cînd e în fuga cea bună.

Altul însă, vestitul zburător Latham, a fugit 75 kilometri într'un cîas și 1 minut! Asta mai iute ca trenul repede de pe la noi, care merge numai 60 kilometri pe cîas. și rar, cînd tare să grăbește, abia fuge 70 kilometri pe cîas! A fugit și el două ore și 13 minute într'una, făcînd de tot un drum de 150 kilometri!, — prin ce a întrecut pe toți zburătorii de până acum!

Dar au și avut de ce să fugă, căci să da un mare premiu de 100.000 franci celui ce va ieși biruitor!

— Acum vine știrea din Anglia, că la Londra s'a pus un și mai mare premiu, pentru probe de zbor cu mașina. În Octobrie să va da lupta de întrecere. Vor fi chemați numai cei doi mai mari meșteri dovediți până azi: Latham, de care vorbim mai sus, și Blériot cel ce a zburat peste canalul „Minecii” pe pămînt englez!

Cel ce va rămînea biruitor dintre doi, va primi 4000 funți sterlingi (bani englezi: un funt e vre-o 20 cor.), iar al doilea 1000 funți.

— Luna viitoare e mare întrecere și în Italia, tot cu premii.

Cu mașina zboară numai cite un om, ele's bune de șpionat, de călătorit repede și plăcut, etc., — baloanele însă duc în corfele lor și zeci de oameni și pot duce poveri. Și unele și altele's de mare preț.

Cum e cînd zbori prin aer?

— Mărturisirea unui zburător. —

Redactorul unei foi franceze a rugat pe Latham, unul din cei mai isteți zburători cu mașina prin văzduhuri, să-i spună cum să simțea în vremea zborului peste orașe, sate, peste riuri, cîmpii și munți? Și Latham i-a spus așa:

„Am plecat cu ușurință. O mică frică mă mai stăpînea, dar aveam încredere în mașina mea. Greutățile erau destul de numeroase, în-deosebi îmi făcea greutatea ploaia, care să descărca cu furie asupra mea! Din fericire motorul (mașina aparatului de zburat), făcea minuni! Cu toată greutatea mare a aripilor încărcate cu apă, aeroplanul (mașina) mea și-a luat zborul. Și zburam mereu drept înainte, fără să se abată dela linia sa!

Am trecut peste pilon. Mașina părea că să întrece cu gîndul meu, așa zburam! Ca un vis. Dar dela o vreme ni-să gata esența de ars în motor. Nu mai putem înainta. Mi-am ales punctul de scoborîre: o livadă cu luțernă, spre care mașina mea începu a să lăsa în jos. E o mare plăcere să te simți acolo sus, în aerul curat, plăcut, prin care alergi nezguduit, plutind în, nesimțit, dulce, și anume cu iuțeala cu care fuge trenul-express (cel mult mai repede ca trenul „accelerat” dela noi!)

Dar iată mă lăsaiu dară jos. Ajunseiu înpace pe pămînt, fără vre-o zguduitură.

Iți vine foarte ciudat, așa strein, ordinar, să mă credeți, cînd te simți iară pe pămîntul aspru, prăvos, dur!

Ah, a fost o alergare așa plăcută, care nu-și găsește asămănare pe pămînt!

Înc'un câne!...

— Invețe acum și cîinii a fi tăcuți, cu coada între picioare în fața domnilor, ca oamenii,
— că de nu le umblă prost! Precum vedeți mai jos... —

Am arătat în numărul 34 al „Libertății” pățania protopopului Mih. Sărdariu, care a fost pedepsit de solgăbirăime pentru că cănele dsale a lătrat prea aspru pe un unghur ce trecea pe drum, încît s'a speriat scumpa porodiță!

Aflăm însă, că această înțelepciune administrativă de a pedepsi pe Români pentru lătratul cănilor, o au prin Sătmăru și alți fibirăi, nu numai cel din vorbă!

Iaca o întimplare și mai „faină”:

Dl Ioan Butean, proprietar în Șomcuta-mare, era pe vremea alegerii de deputat în anul 1906, scriitor la judecătoria de acolo, de 13 ani. Candidînd acolo Dr. Vajda, dl Butean s'a dus, ca un om de omenie, după chemarea inimei sale, nu după tragerea din sprinceană nici după clătirea din mustață a celor dela judecătorie, cari să sfărîmău toți contra lui Vajda.

Peste scurtă vreme, răsplata dlui Butean, pentru că a cutedat a să folosi de dreptul său de cetățean așa cum inima și sufletul i-a șoptit, și nu în chip de renegat, — a fost, că să văzu dat afară din slujbă, fără nici o vină, numai sub cuvînt că — are... „purtare contrară statului...” Iar după asta unde numai au putut, au lovit în el și bunii și nebunii! Să se învețe hoțul de Valah, a mai asculta și el de sufletul și de inima sa!

Odată (în 1907) cănele dlui Butean ieșit în uliță, lătra pe un măgariu ce păștea pe marginea drumului. Măgariu dădea cu capul după căne, cănele fugea napoi, apoi iară să repezea spre măgariu. Intr'aceea un zidar unghur, cu numele Vajai, venea beat leucă pe drum, măsurîndu-l din o margine în alta. În bălăcărirea sa, s'a lovit de cănele care avea lucru cu măgariu, și acela speriat s'a întors spre patriot și a lătrat și pe el îndirjit, dar nu l'a mușcat, nu i-a făcut chiar nimic, — doar de l'a trezit un pic la cap, spăriindu-l.

Atita a fost destul! Auzînd solgăbirăul de obrăznicia cănelui valah alui Butean, cel-ce a votat cu Vajda, — l'a chemat la judecată și i-a dat o pedeapsă de nu mai puțin ca 2 zile arest și 400 (patru sute) coroane în bani și 20 coroane unghurului Vajai, — bagsama ca să aibă cu ce trage un chef de nou!

De n'am vedea naintea noastră

judecata cu pecetea solgăbirăiască, nici n'am crede. Așa credem, că vedem.

Nu creadă dar lumea că în Sătmăru numai protopopul Sărdariu are un câne ce a avut „onoarea” de a fi dus pe la judecătii...

Pe acolo să vede că e tare la „modă” așa ceva. Dacă Români sunt atît de pacînici, atît de... mieii Domnului, că ei nu clătîna un fir de păr din capul patrioților, — apoi iaca le mișcă lor patrioții, că de ce nu-și înveță și cîinii a fi așa supuși, blînzi, nelătrători pe domniile zilei, cum sunt oamenii...

Tot Români, și pe-acolo...

— Și ceva din pildele altora! —

Din Rusia să dă o știre foarte luminată, despre felul cum țăranul rus incepe a prețui cartea.

Vede el bine că azi domniile peste popoare, ba cîrmuitoarii sorții lumii întregi, sunt tot oamenii cei cu mai multă știință de carte. Vede și el, cît de adevărat e cuvîntul: Ai carte, ar pe lume parte!

Ca un viu sămn ai acestei prețuirii a învățaturii, e un tînăr țăran rus, pe care părinții lui nu l'au dat la învățatură decît cît au fost siliți, la școala din sat. (Cam cum fac și țăraniile nostri Români, cei mai mulți). Ci tinerul rus din vorbă, simțea în sine mare dor de a înveța, simțea și putere de a înveța, și știînd că viața lui nu să gata la 20—25 ani, ci abia atunci incepe, s'a pus dragă pe învățat cînd era de 18 ani, și începînd a face la examene de pe clasele din gimnaziu! Pe cînd copiii cari au avut părinți pricepători, la vîrsta de 18 ani sfîrșeau clasa a 8-a de gimnaziu, el abia începea cu clasa I. Dar s'a pus cu sîrg pe carte și în 6 ani a făcut examenele de pe toate cele 8 clase la care alții înveță 8 ani.

Anul trecut, ca tînăr de 24 ani a făcut „matura” (examenul cel mai de pe urmă în gimnaziu) și acum s'a înscris la „universitate”, la școlile cele mai înalte din care ies advocații, doctorii, profesorii și toți învățații!

Și sute și mii de tineri ruși din popor să uită cu lacomie la sporul acestui vinjos fiu de țăran, care își lucra și pămîntul, și făcea și cîte-un examen greu în tot anul! Și pilda lui e o strigare mare către ceialalți frați ai lui din popor: să învețe!

Luînd știre despre frumoasa faptă a acestui tînăr rus, „Gazeta Țăranului”, foaia pentru poporul român din Bucovina, adauge următoarele:

„O veste frumoasă e aceasta despre țăranul rus. Poporul de acolo a cunoscut ce poate școala, — pe cînd la noi fug de

școală ca dracul de tîmie! La noi țăranul umblă cu ciomagul după învățător, care caută să lumineze poporul, — pe cînd în Rusia, uite, țăranul ajunge la universitate!”

Săracii nostri frați bucovineni. Să vede că tot Români sunt și pe acolo, — cît e pentru dragostea de carte...

Chemare la ajutor, pentru poporul din părțile Margitei.

— Să ajutăm pe frații de pe Luncă. —

Bănei nouă, meargă spre ținte noue!

În jurul orașului Margita, din Bihor, să află 60—70 de comune românești, cari formează un ostrov, o inzulă, în mijloc de ape streine, căzută cam la o parte, răslețită de alte ținuturi românești. Sunt Români „de pe Luncă” aceștia, despre cari s'a purtat și să poartă prea puțină grijă, ca și ei să fie păstrați neamului și feriti de scufundarea în valurile neromâne ce îi spală din toate părțile și să viră pintre ei.

Și de-s supti acești frați ai nostri în sufletele lor de mijloacele stăpînirii pentru a le întoarce sufletul pe dos, supti sunt ei rău și în cele materiale, căci toate lipsurile lor trebuie să și-le mulțumească folosindu-să de ajutor bănesc, de împrumut venit dela streini. Mai mulți Români de inimă din acele părți, s'au hotărit să facă și ei ceva pentru a veni în ajutorul acestor frați prea părăsiți, să vadă și ei, că au pe cineva care macar în o privință oarecare le e de ajutor cu inimă de frate! Și întîiul paș în calea asta l'au făcut înțelegîndu-să cărturarii nostri români de acolo, să înființeze în orașul Margita, o bancă românească, condusă de Români cu inimă bună, care să facă cu putință, ca poporul să-și cîștige împrumuturile sale dela o cassă românească, ca ce-o rămînea folos după acele împrumuturi, să rămîna tot în mîni românești, și să fie în parte folosit tot pentru scopuri de înălțare culturală românească a poporului de-acolo!

Banca să va înființa cu un capital de 200.000 oor. prin 2000 acții de cite 100. cor.

Atît Români de pe Luncă, cît și ceialalți frați ai lor cu dare de mîna de prin Bihor, — apoi instituturile de bani, sunt rugate a da mîna de ajutor la înființarea acestei bănci, subscriind acțiuni!

Cînd îndemnăm și noi cu drag la acest lucru, — rugăm totodată pe cei ce subscriu ac-

ții, să secălăuzească la înființare cu adevărat de gîndul de a fi prin bancă spre binele poporului de care e vorba! Și asta o pot arăta la întocmirea Statutelor, legea după care să se conducă banca. În acele Statute ei să pună din capul locului rîndueli, ca din venitul curat al băncii, să se întoarcă cît să poate de mult spre binele sufletesc al poporului întru a cărui mintuire să spune că să face banca! Nu 5, ci 25 procente ori și mai mult, din venitul băncii, să se dea spre scopuri culturale și economice, cum ar fi: înființarea de biblioteci populare prin cele 60—70 sate de cari e vorba, și sprijinirea tovărășiiilor economice! În acele biblioteci să se pună cărți cari să călăuzească în cele economice, pentru a ajunge la stări materiale mai înfloritoare, cum și la o stare sufletească mai luminată!

Și asta, azi, prin nimic nu să mai poate face ca prin răs-pîndirea de cărți și foi bune, economice și culturale, în popor, și prin ajutorarea tovărășiiilor economice!

Așa înțelegem noi rostul înființării acestei și a altor bănci în sinul poporului nostru azi! Și numai așa! Și arătîndu-i această țintă, îi dorim izbîndă la înființare și noroc în lucrările sale!

Correspondență.

Geoagiu, 15/28 Aug. 1909.

Astăzi, în ziua de St.-Mărie, a fost introducerea dlui Ioan Popovici ca protopop gr.-or. al tractului nou înființat al Geoagiului-de-jos.

Dimineața, pe la orele 8, un cortegiu de 18 Călăreți conduși de dl învățător Nic. Boteanu, întimpină pe noul ales, la podul dela Murăș.

La biserica îl primește comitetul parochial, în frunte cu președintele Dr. Marghita.

Biserica e îndesată de public din loc și jur. Strana o țin cîțiva preoți și învățători tineri, meșteri de cîntări.

La sfîrșitul liturghiei, dl comisar conzistorial, protop. Sergiu Medean, rostește cuvîntarea de introducere, cu atita sentiment, încît stoarce lacrimi din ochii multora.

Urmează, vădit mișcat, noul ales, care în cuvîntarea sa măduvoasă își desfășură planul de lucrare pentru viitor.

La amiazi să dă banchetul în școala română. Iau parte vre-o 10 de persoane, în mare parte preoți din tract. Dintre mireni e și neobositul deputat Dr. Vlad.

De prisos să amintesc, că toașturile nu au lipsit.

Pe la orele 5 să respiră cu toții în armonie deplină.

Luind în vedere starea înapoiată a tractului, iar de altă parte cunoscând voința și puterea de muncă a noului protopresbiter, suntem încredințați că prin așezarea dsale în Geogiu să face un bun ciștig pentru ținutul întreg și nădăjduim că, prin stăruința-i vrednică de toată lauda, va pune la cale sau va ajuta toate pornirile înspre bine ale poporului nostru, așa de coplesit de străinii străcurați aici din toate părțile țării.

Privitor.

Zah. Bârsan la Hațeg.

21 Aug. 1909.

În neastîmpărul nostru, ne pare ziua lungă. Soarele nu vrea să mai apună. Ieșim la toate trenurile ce sosesc spre Hațeg. Cu bucurie vedem că ele aduc multă lume românească, care vine dornică de a vedea „teatrul lui Bârsan“.

Atita veselie să vede pe fețele mulțimii de oaspeți ce umplu trotoarele înguste ale Hațegului și atita vorbă românească aude.

Fețele străine să uită mirate la atita inteligență românească și în giudul lor ne pizmuesc pentru sara de frumoasă sărbătoare culturală, înălțătoare de inimi, ce vom avea.

O lume albă, ca de ingeri, înecă trotoarul spre „Mielul de aur“. Și curînd sala frumos gătită să umple de nu mai poți mișca din loc. Un semn care vădește cât sunt de iubiți artiștii Bârsan.

Un clopoțel cu glas plăpînd, ca de băiat, sună de trei ori, vestind începutul reprezentației. Doi tineri arangieri îmbrăcați în negru, cu giletca deschisă larg, conduc pe doamne și domnișoare la locurile lor. Cortina să ridică încet. Să începe reprezentația comediei: Femeia. Jocul artistic al soților Bârsan a stîrnit adevărată admirație.

E vorbă în piesă de o scenă casnică a alor doi soți de curînd luați. Doamna venind dela o plimbare, spune soțului cu un ton lingusitor, priviri galeșe și surisuri ademenitoare, că a văzut într-o fereastră de juvaere o prea frumoasă brățară cu un cap de șopîrlă, și-l roagă în chip și formă să i-o cumpere. Soțul să codește. Femeia văzînd că vorba dulce n'a prins, să supără. Începe la ceartă, ș'apoi ține-te neică la poveste, — și toate astea pentru ce? — „toate astea pentru o șopîrlă!“ cum o spune în batjocură și cu mult haz soțul, la opintirile nevastei.

Al doilea punct a fost un prea frumos fragment din strălucitul poem dramatic „Carmen Saeculare“, al poezilor Anghel și Iosif.

Dna Bârsan, în rolul „Doinei“, pîrînd inger din alte lumi, istorisește cu multă gingășie și dragălașie în vorbă, frumosului Danubiu, povestea mîndrei noastre doină, a acelei ce-a născut deodată cu noi din doruri și suspine! — Aplauzele sună lung, nemai voind să încete.

Ce ni-s'a arătat nouă, a fost numai o parte din prea frumosul poem, — totuși ne-am putut face o închipuire cât de măreț ar fi fost, dacă trupa ar mai fi avut puteri, jucători, și ar fi putut juca poemul întreg! Trebuie să fie strălucit. Ar fi fost privilegiu de o înălțare sufle-

tească deosebită pentru ascultătorii prea dornici de artă națională românească.

Al 3-lea punct a fost iarăși o interesantă comedie din viața casnică: Liniștea casei, de Courteline, în care am admirat prelingă jocul gingaș al dnei Bârsan și jocul artistic comic, al simpaticului Bârsan.

Dna Bârsan predă ca de încheiere cu un adevărat înalt simț artistic 2 poezioare de iubitul poet Coșbuc. A plăcut mult frumoasa poezie: „Nu te-ai priceput!“ Ce vor fi simțit frumoasele domnișoare în acele clipe în inimuțele lor, ele știu, dar eu știu, că mie mi-s'a strecurat atunci un dor ascuns prin inimă și ași fi vrut să am și eu în clipele acelea pe cineva cu ochii albaștrii să-mi spună pe de departe, zimbîndu-mi șiret, ca draguța lui Coșbuc:

Am fost rea și n'ași fi vrut
Să te las, ca altă fată,
Să mă stringi tu sărutată?
Dar m'ai întreat vr'odată?
Mă nvingea să te sărut
Eu pe tine!..“

Cortina să lasă; în sală să face o mișcare zgomotoasă de scaune împinse dela loc. Lumea trece la o cină și la vr'un păhar de beutură în sala de alături. Muzica cîntă: „A r d e f o c u ' n p a i e u d e!“ Până 'n zori de zi lăutarii trag aspru și cu foc din arcușuri, precînd în sală parechi frumoase vorbesc în taină șoptind cu dulceață de o dragoste infiripată.

Alături în sală au mai rămas numai cei mai în vîrstă, ciocnind zgomotos din păhare în sănătatea artiștilor Bârsan, cari își petreceau liniștiți la o masă cu Dr. Vlad deputatul, — Dr. Bontescu și alți fruntași din Hațeg și jur.

Noi cari l'am auzit, ne-am adus aminte, ba am dorit chiar, să vedem și să mai auzim pe simpaticul declamator comic Calmuțchi. Dar el nu mai era cu trupa...

Serata teatrală a preaiubiților artiști Bârsan a lăsat în inimile tuturor frumoase și neuitate aduceri aminte.

Ip. Delas.

Ungurul în scaldă...

Foile unguerești dela 20 Aug. au următoarea poveste adevărată, care arată cât de nespălați și bătuți la cap sunt și între ei mulți mustăciosi. Curat Săcui. Iacă povestea: „Ieri după amiază un țaran ungur din Segedin, om mai în vîrstă, s'a desbrăcat până la piele și tocmai aci sub locul de plimbare al domnilor și doamnelor pe marginea Tisei, s'a aruncat în valurile răcoritoare ale apei..“

Lumea ce să plimba pe țarm, s'a mirat de ciudatul scaldător, — că aci nu e iertat nimărui să se scalde, și mai ales nu în îmbrăcăminte de Adam-băcsi. Oamenii de pe țarm au văzut îndată că au de lucru cu un om ce nu știe ce face, că și apa e aci așa de mare, că bun înnotător să fie cel-ce va cuteza să se dea valurilor ei! Spre îngrijarea lor văzură în curînd, că ciudatul scaldător cînd să scufundă

sub apă, cînd iese iară de sub ea; iacă-l luptindu-se desnădăjduit cu valurile, dînd încordat din mîni, și cînd obrazul lui roșit ca singele mai iese cîte-odată din apă, el răcnește cât îl lasă vinele grumazului!..

Niște pescari alergară cu luntea după el, și-l scoaseră încă la vreme, după-ce beuse ca o ferie de apă, dar nu să înecasă de tot.

Un polițist îl luă în primire pe țarm și-l duse la căpitănie. Aci-l luară la întrebări:

— Cum pe chiamă pe dta?

— Pétör Kismolnár.

— Și de ce ai vrut dta să te omori, aruncîndu-te aci în Tisa?

— Vrut'o satana. Eu am vrut să mă scald!

— Dar pentru ce să te scalzi este doară scaldă cea slobodă (gratis) mai în jos, tocmită anume pentru scaldat, în care nu te poți îneca. Cum ai cutezat dta să desbraci până la piele aci sub locul de plimbare a lumii.

— No, no, răspunsă ungurul îndirjindu-se, i-o fi doar numai slobod ungurului să se scalde și el odată în cincizeci de ani, — ori ce potcă?

— Cum pricepi dta asta? Întrebă căpitanul poliției.

— D'apoi numai așa, că eu de 50 de ani umblu pe aici, de 50 de îmi duce drumul de 4 ori pe zi pe țarmul Tisei, și încă nici odată nu m'am scaldat! Apoi acum odată am vrut să gust și eu din bunătatea asta!

— Apoi vei plăti dta pentru călcarea asta a rînduelii, zece coroane, pedeapsă.

— Cum? Ce eu să plătesc? D'apoi calul și cănele e iertat să se scalde și ungurul nu?

Căpitanul nu s'a înduplecat. Atunci Pétör izbucni aprins:

— Nu m'am scaldat în viața mea, dar nici nu mă mai scald, dacă așa-i de scumpă o scaldă în Tisa...

NOUȚĂȚI

Volumul V. din „Cartea de-Aur“ marea lucrare întocmită de dl T. V. Păcățianu, a ieșit de sub tipar zilele astea. El cuprinde vorbirile deputaților naționaliști rostite în dieta din Pesta în anii 1869 până la 1872; cari reogîndesc starea politică a Românilor în acei ani. Sunt vorbirile deputaților Alex. Mocsonyi, Vincențiu Babeș, Vas. Butean, I. E. Cucu, Dr. Iosif Hodoș, Sigismund Borlea, Iosif Hodoșiu, Sig. Papp, Aurel Maniu, Mircea Stănescu și alții! Vorbirile privesc toate nevoile economice, culturale și administrative a Românilor, zbiciuirea (prin interpelări) a tuturor nedreptăților poporului. Acl aflăm mari vorbiri privitor la dreptul școlilor medii (gim-

nazii) ce aveam și care să mai înființa (cel dela Brad), și la îndatorirea statului de a le ajuta ființa. Acl istoricul pe scurt al conferențelor naționale din acei ani, — și altele și altele.

O carte ce nu trebuie să lipsească din biblioteca nici unei case române, nici din a Românilor cu prindere.

Volumul, de aproape 800 pagini, costă, ca și cele de nainte, 10 cor. A să cere la autor în Sibiu (red. „Tel. Rom.“)

Sănătatea Reginei României să scrisese de unele foi că ar fi suferindă, din care pricină și vizita ce Regele Carol va s'o facă în Septembrie la Viena, nu să face decît cu întîrziere de termin. Acum știri să desminte. Vizita s'a aminat cu ceva, dar nu din pricina sănătății Reginei, care e deplin multumitoare!

Ars, în lupta de mintuire din foc. În 14 Aug. n. a fost un foc mare în comuna Dîmbău (comit. Tirnavei mică) pe la oara 1 după ameză, arzînd 8 proprietari: 7 unguri și un român.

Focul s'a iscat dela mașină de imblătit la Ioan Șerban care era acum pe gata. I-a ars șura, finul, palele, grajdul, grîul, peste 350 măsuri, apoi cucuruz, pluguri, tot.

Focul a trecut apoi în podul casei, o casă frumoasă de peatră coperită cu țigla cu 2 turnulețe mici în front, și cruci în vîrf. Bătrînul Ioan Șerban proprietarul casei voind a scăpa ceva din podul casei, s'a suit în pod, însă ajungîndu-l focul i-a ars capul rămînîndu-i numai căpătina goală, i-a ars și spatele și mîinile, abia putînd scăpa viu sîrînd în un lepedeu ținut de mai mulți oameni. Dus la spital în Diciosîntmărtin, a murit Dumineca următoare.

500 case duse de apele unui rîu. Să telegrafează din New-York, că rîul Orinoko răvârsîndu-să în urma unor ploii uriașe, a înecat opt comune, dărîmînd și ducînd în valurile sale 500 de case din acele comune!

Ucis de apele Niagarei.. Să știu că cea mai mare cădere de apă din lume, e așazisul „Cataractul Niagara“ din America, unde un rîu întreg și mare ca bunăoară Tisa, cade din un vîrf de munte de 50 metri de nalt, cu o putere uriașă.

Zilele trecute mai mulți bărbați să scaldau în rîu, din sus de caracter (din sus de căderea apei), cînd de odată un tiner să văzu prins de un val tare și tras cu putere spre cataract! Cînd văzu asta, el fu îndată în curat cu aceea, că napoi nu mai poate merge, și atunci să hotărî repede să se lase înotînd pe valuri, să-l ducă ele pe coama lor spumoasă, trăgîndu-l de acolo

ca din vârful unui turn uriaș, jos spre abiz, spre adâncimea în care cade toată apa marelui riu, — doar doar îl scot tot ele, valorile, și-l duc apoi mai departe, unde e iarăși râul liniștit și poate înota spre țărmi, mîntuindu-se, — că era un înotător de frunte, om puternic, și credea a putea învinge cu inotul.

Întreprinzătorii Americani au făcut aici peste rîu un pod uriaș, de pe care lumea poate privi bine marea cădere a apelor de sus și a viltorii ce fac ele jos, unde cad. Și acum erau pe pod mulți privitor, căror le îngheță sîngele în vine cînd văzură pe valuri lunecînd un om desbrăcat, răpit din scaldă! Iar spaima lor fu și mai mare cînd văzură, cum nefericitul n'a avut norocul a fi dus de valuri pe unde e numai apă, ci fu izbit de o stîncă, și atunci îndată să scufundă și numai peste cîteva minute apa îl aruncă afară, spre țărmi, mort!...

Sărbările dela Romos, Dumineca trecută, au reușit toate deplin. S'a făcut întii sfințirea bisericii temeinic reparate. Dl protopop V. Domșa incungiuat de număroși preoți a săvîrșit sfințirea, rostînd și o potrivită cuvîntare poporului.

S'a ținut apoi o conferență preotească a unui despărțămînt a tractului, în care dl preot Oct. Bude (Pișchintji) a cetit o disertație instructivă, care a fost obiect de interesantă discuție.

Despărțămîntul Orăștie al „Asociațiunii” și-a ținut apoi adunarea sa gen. anuală, sub conducerea directorului desp. I. I. Lăpădatu, dîndu-să samă de activitatea lui și de starea venitelor. S'au înscris membri noi și s'au încasat taxe pentru Asociațiune în măsură multumitoare.

A urmat o masă comună în școală, la care s'au ținut și cîteva vorbiri.

Oaspeții și tot poporul a mers apoi să vază frumoasa petrecere populară la care au jucat și Călușeri.

A fost o zi de frumoase sărbări culturale pentru fruntașa comună Romos. — Vom publica și un raport mai amănunțit.

Advocat român în Hațeg. Aduc la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocațională în

Hațeg (comit. Hunedoarei) vis-à-vis de judecătoria cercuală, în casele dlui Ioan Tocaciu, subcăpitan de poliție. *Dr. Ioan Hica*, avocat.

Corăbieri cu inimi de cini! Din Foktö, o comună de pe Dunăre, să vestește un caz zguduitor. În apa Dunării, foarte mică, să scaldau mai mulți domni, între cari și preotul-filosof Wilhelm din Freyburg, un om renumit, ca învățat. Pe cînd să scaldau, a venit din susul apei vaporul unguresc „Haynald” care a răscolit apa cu turbinele lui, stîrnind valuri mari. Un val a luat pe profesorul Wilhelm cu sine, ducîndu-l spre mijlocul apei. Bietul om începî să strige după ajutor. Soții lui neștiind înota, au rugat pe corăbierii de pe „Hayland” care era de cîteva metri depărtare, și cari ședeau lungiți pe bug, să sară în ajutorul nenorocitului profesor. La strigătele denădăjduite, corăbierii au răspuns cu o nepăsare păcătoasă: Scăpați-l voi, lașilor, căci sunteți patru! Și tinerul profesor, a cărui nume ajunsese vestit în știință, a murit în mod mizerabil în urma ticăloșiei unor oameni, pentru cari scăparea lui era o jucărie!

Judecătii la moarte în Rusia, sunt și acum tot multe. Numai în luna trecută, alui Iulie, s'a dat în împărăție 132 osindiri la moarte. Iar dela anul nou până în Iulie, așadar în jumătate de an, s'au dictat 841 judecăți la moarte, — cît nu s'au dat și nu să dau încolo în Europa întregă într'un an întreg! Și peste jumătate din ele s'au și dus în deplinire, prin glonț și prin ștreang! Celelalte sunt sub recursuri.

Înștiințare.

Drept răpunș, la nenumăratele scrisori, ce ni-să adresează de către învățătorii noștri, comunicăm următoarele:

În urma ordinului P. V. Consistor Mitropolitan, o comisiune a lucrărilor „Planul general și planul particular al oarelor prescripse pentru școale primare, cu 1, 2, 3 învățatori, din întregă provincia mitropolitană gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

Aceste orare, după ce au fost aprobate, s'au și tipărit în limba română și limba maghiară, și să pot procura dela Librăria seminarului teol. gr-cat. din Blaj (Balázsfalva), — toate combinate în o broșură cu prețul de 2 coroane și porto 30 fileri.

Toate aceste planuri, 12 la număr, sunt compuse în consonanță deplină cu Art. XXVII—1907. Au formatul recerut, mărimea 52/40 cm., așa încît, după ce se vor subscrie de directorul școlii și învățător, să pot afișa în fiecare școală.

Atragem atențiunea tuturor senatelor noastre școlare precum și a învățătorilor noștri asupra acestei lucrări unice în felul ei, care va ușora și promova în mod însemnat munca învățătorului român, avînd fiecare după trebuință gata atît orarul general, cît și orarul particular, cu ocupațiunile directe și silente.

Totodată Vă aducem la cunoștință, cumcă să gată și Noul plan de învățămînt însoțit de un îndreptar practic-metodic. Această lucrare va da cam 12 coale tipărite, octav mare, să va pune sub tipar la începutul lunii Septemvrie, îndată ce să va aproba de către Arhiepiscop și inspectorii noștri școlari, — convocați pe zilele 2—6 Septembrie a. c. st. n. la ședință plenară.

Dare de samă.

Daruri petru zidirea școlii din Ila. (Urmare).

Dnii: Dr. Vasile Avramescu, adv. în Radna, Iuliu Chirilescu, not. publ. în Chișineu, Dr. Aurel Cioban, adv. în Lipova, Dr. Iuliu Pordea, adv. în Cluj, Dr. Sever Ispravnic, adv. în Arad, Stefan Novac, adv. în Pecica, Sever Selăgian din Sanislău, N. Cucuian din Loman, Dr. Ioan Mihali, adv. în Siget, Dr. Aurel Cosma, adv. în Timișoara, Dr. Zosim Chirtop, adv. în Cîmpeni, Rubin Pațîța, adv. în Alba-Iulia, Dr. Iustin Pop, adv. în Deva, Ioan Badescu, funct. în Năsăud, Dr. Toma Vașinca, adv. în Pui, Dr. George Dubleșiu, adv. în Hunedoara, Dr. George Linul, adv. în Bistrița, Dr. Titus Babeș, adv. în Budapesta, Dr. Emiliu Babeș, adv. în Budapesta, Dr. Ioan Papp, adv. în Brad, Dr. Ioan Moșoiu, adv. în Brașov, Ioan Mustețiu, comere. în Dobra, Dr. Nicolae Olariu, adv. în Petroșeni, N. N., Hațeg, Dr. Alex. L. Hosszu, adv. în Deva, Dr. Augustin G. Deac, adv. în Orăștie, Dr. Ioan Margita, adv. în Geoagiu, Lazar Ursu, econ. în Booz, Alex. Petroviciu, com. în Zam, Florian și Emil Budiu, com. în Zam, Octavian Fulea, contabil în Dobra, Roman Cărabășiu, econ. în Teiu, N. Hereș, com. în Dobra, Romul Iacob, paroch

în Gurasadului, Gerasim Olariu, paroch în Bacea, Dr. Ioan Maior, adv. în Ila-M., Dr. Nicolae Comșa, med. în Săliște, George Szilágyi din Sanislău, George Dima, prof. în Brașov, Iosif Morariu, ppresb. în Dobra, Ioanichie Olariu, inv. în Gothatea, George Mustețiu, com. în Dobra, Ioan Comloși, com. în Dobra, George Popoviciu, par. în Leșnic, Dr. Alex. Marta, adv. în Lipova, Ion Nicolae, inv. în Avrig, Ioan Șușoi, cont. în Caransebeș, Nic. Jumanca, maior pens. în Caransebeș, Dr. Ioan Giurgiu, adv. în Iara-de-jos, Iuliu Bardossy, insp. reg. i. r. în Sibiu, Ioan Moța, paroch în Orăștie, Alex. Bui-baș, dirig. în Buziaș, Longin Popa, inv. în Căbești, Dr. Aurel Ciupe, adv. în Lugoj, Petru și George Șindea, econ. în Roșcani, Romul și Iosif Peți, comer. în Branișca, Dr. Vasilie Bologa, dir. în Sibiu, Dr. Const. Moga, adv. în Brașov, Cornel Mircea, inv. în Lemnec, Dr. Vas. Fodor, adv. în Abrud, Francisc Maier din Lugoj, George Pop de Băsești, mare propr., Nicolae Anca, paroch în A-Săliște, Iosif Diamandi din Oradea-mare, Filimon Cozma, propr. în Tă-tărești, Samuil Poruțiu din Cian, Ioan Gheție, direc. Năsăud, Dr. G. Tripon, adv. în Bistrița, Harit. Prescurea din Șincul-mare, Nichita Sperlea din Avrig, Ioan Muntean, notar în Roșcani, Zenovie Popoviciu, com. în Dobra, — tot cîte 2 cor. = 322 cor.

Dnii: Dr. Vasiliu Sălăgian, adv. Sever Sălăgian, compt., George Pteancu, Cornel Pop din Carei și Petru Ursuță, econom în Mișca, cîte 1 cor.; Dr. Aurel Grozda, adv. în Buteni, 10 cor., „Cassa de păstrare” din Săliște 5 cor., „Tovărășia agricolă” din Sebeș 5 cor., dl Nicolae Todea din St. Martin 15 cor. 60 fil., „Aurora” din Baia-mare 6 cor., dl Dr. Nerva Oncu, adv. în Baia-de-Criș 7 cor., Aron Muntean, proprietar în Dobra 10 cor., Ioan I. Vulcu mare comerciant în Orăștie 20 cor., Ilie Cîndea, meseriaș în Dobra 5 cor., Adam Leșnician dir. de bancă în Dobra 10 cor., „Severineana” din Caransebeș 5 cor., „Banca populară” din Caransebeș 4 cor., Dl Ioan Olariu, econ., în Boiul-inferior 4 cor., „Fundațiunea Șaguna” din Sibiu 300 cor.

Din Ila-Murășană: Banca „Kerületi” takp. 50 cor., Banca „Progressul” 400 cor., Dnii: Iuliu Nandra, not. pens. 30 cor., Haber Marton, comerciant 5 cor., Dr. Ștefan Rozvan, adv., 300 cor., Ludvig Roșu, econ., 5 cor., Iosif Buda I. Mitru, econ., 20 cor., Simion Rațiu, econ., 3 cor., Nicolae Cluișu, econ. 2 cor., Nicolae Zamoiță I. Mihaiu, econ. 3 cor., Averchi Buda, econ. 20 cor., Nicolae Negrilă Colibaș 15 cor., Ioan Colibaș 10 cor., Petru Buda

Om din patrie să bea numai ape din Ungaria!

Institutul pentru circulația și exportul de **APE MINERALE UNGARE** societate pe acții în Budapest V., Băthory-utca 5-ik szám.

„Magyar ásványvíz forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Băthory-utca 5. szám.” — aduce în circulațiune exclusiv numai ape minerale naturale ungare!

Și anume apă de:

Borsék izvorul Boldissár, contra morb invchit de stomac.
Borsék izvorul principal, regina apelor miner.
Borsék izv. Kossuth, contra lipsei de sînge.
Matild de Bodok apă acră alcalică.
Baross, contra boalei de rinichi.

Borhegyi, minător al udului.
De Boholt, răcoritoare.
De Vâlcele (Előpaták) contra gălbînării.
Felsőrákosi Maria, contra boalei de grumaz.
Hargitalgett, răcoritoare.

Horgász, făcînd poftă.
Casson-Salutaris.
Répati, distinsă.
Selter-săculeșc, contra boli vechi de stomac.
Stojka, contra morbului de zăhar.

(306) **apa acră naturală** are putere de vindecare și gust bun, ce nu și poate asemăna cu a apci acre măestrite! 16—18

Cu ape minerale ungare de-ale noastre, pot fi înlocuite aproape toate apele minerale din afară!

Depozit la: **HERMANN NUSSBAUM**, în Deva.

Popa 10 cor., Petru Părău 10 cor., Dr. Stefan Chirilovici, dir. de bancă 50 cor., Nicolae Oprean, oficiant. 10 cor., Dimitrie Datea, proprietar 50 cor., Nicolae Juga 20 cor., Ioanichie Olariu 100 cor., Iuliu Orbonaș 80 cor. La oaltă cor. 2042,60 Dăruitorilor și pe calea aceasta le exprimă adincă mulțămîta comuna bisericească din Ilia-Murășană.

Ilia-Murășană la 14 Iulie st. n. 1909.

Dr. Stefan Chirilovici,
epitrop-cassar.

O bonă.

Pentru o familie bună din Orăștie, să caută o bonă, crescătoare lingă un copilăș de 2 ani.

Condițiile de angajare după înțelegere. (0) 2-3

Cele doritoare a ocupa acest loc, să scrie la Administrația foii, care va preda adresa la familia respectivă.

Candidat de avocat.

In cancelaria subscrișului află aplicare

un candidat de avocat
cu începere dela 1 Octobrie 1909.

Candidatul poate fi și începător. (453) 1-3

Reflectanții să se adreseze de-adreptul la subscrișul:

Dr. Stefan Rozvan, adv.
in Ilia (Maros-Ilye).

Anunț.

In prăvălia de mărfuri mixte a subscrișului să primește

un învățacel

care să știe scrie și socoti.

Condițiuni ușoare. (449) 1-3

Ioan Nicoară, comerciant
in Planul-de-sus (Felső-Pián,
u. p. Szász-Sebes.)

Să află de vânzare

mobiliarul necesar pentru un dormitor și o sufragerie (prînzitor).

Pentru informațiuni a să adresa la Administrația foii.

(446) 2-3

Comis

Pentru prăvălia mea-mixtă, caut

un comis

care să se priceapă la toate brânșele, să fie vânzător bun și cu purtare solidă.

Postul e de ocupat din 15-30 Septemvrie a. c. Salariu 40-50 cor. lunar, și întreținerea, afară de spălat. Oferte a să trimitte subsemnatului.

Ioșif Petrovits
comerciant in Il.-Dobra.

Vin bun

să află la subscrișul producător de vinuri. Anume:

Vin vechiu, de 1907, cu 48 fil. literul

" de 1908, cu 45 » »

Rizling și Rouze . cu 42 » »

Rizling, Rouze și

Mustafer, mestecat, cu 40 » »

Vinul să vinde dela 50 litri in sus. Vase (butoaie) să dau imprumut.

Vin-nou, din 1909, must, ca și vin stat, nou, să va afla de vânzare la subscrișul dela 10 Octobrie incolo!

Prețurile cele mai joase!

E vin din coastele Șiriei, nu de șes! Foarte fin!

Rog a fi onorat cu comande cu încredere!

Petru Benea,
 propr. de vii in Világos,
 posta și gara in loc, comit.
 Aradului. (454) 1-5

Un tinăr comerciant

cu praxă și in stare a-și conduce singur bine treburile, — dorește a deschide

o prăvălie

in legătură, unde s'o potrivă, cu

crîsmă,

in o comună mai mare românească. In acest scop roagă pe domnia cărturari dela sate, cari știu un loc potrivit, să dea de știre, descriind pe scurt: mărirea comunei, ce crîșme mai sunt, ce prăvălii (bolte), etc. trimitînd scrisorile la Administrație care le va înainta oferentului. (451) 1-3

De inchiriat!

Local pentru un meseriaș!

Pe drumul țării vis-à-vis de biserica română, in casele subscrișului, să află de inchiriat (440) 3-

local de lucrătoare

pentru măestru ferar sau măsar, sau alt profesionist, — și cuartirul de lipsă. Curte, grădină. — Să poate inchiria îndată! — Pentru informațiuni a să adresa la proprietarul

Ioan Lăzăroiu,
 com. in Orăștie (Szászváros).

Oleiul de urechi

alui

Dr. G. SCHMIDT,
 medic de stat major și șef,

vîndecă repede și temelie surzila cronică, durerea de urechi, zuzulala de urechi și auzul greu,

chiar și in cazuri învechite! —

Sticla de medicină cu 4 cor.

Să capătă la:

Apoteca Iosof Török
 Budaposta, Király-utca 12.

(362) 3-6

La apotecarul CORNEL DEMETER

in Orăștie—Szászváros (lingă bisericile evang. reform.)

să capătă următoarele preparate de mare folos:

I. Preparate medicale.

folosite de cei mai vestiți profesori și medici și recunoscute de cele mai bune!

„Dolicin“: Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțiau in gura cumplita tusa, nădușală (asthma) și tusa sacă, cetiră in fine despre admirabilul „Dolicin“ care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de pept, officei, tusei măgărești, catharului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, să vindecară! La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Intărește corpul! Flegma o topește încit mai ușor să rupe! Ferbințele și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.

Prav contra durerii de cap. Bun și in cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic. Reuma, ischiaș, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, încit pe lingă întrebunțarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și in multe cazuri și acelea 's sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari suferiau de dureri de oase, podagră, reumatism, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrîntituri, ba chiar și de aceia cari suferiau in morburi de acestea ca: reumă învechită, a cărei durere tot să mută cînd in mîni, cînd in picioare, cînd apoi in spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebunțat și „Caspicul“, carele aplicîndu-l l'au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să de groaznicile acelea de dureri! Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 coroane.

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari in tinerețele lor să nu fi avut așa numitul „morbul tinerețelor“ care neglijîndu-să, mai firziu să ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari suferiau in boalele acestea, întrebunțînd „Kaljodsarsaparilul“ l'au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să și tămăduindu-să de aceste morburi grele! Prețul sticlei este 2 coroane.

Centaurin. E de minune citi oameni sufăr de durere de stoinach, zgîrciuri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mîncare, mistuire rea, catarul și aprinderea de stomach, greață și vomare. Știut este cumcă stomachul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e in stare să nutrească pe deplin corpul — atunci perzînd din puteri, — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale „Centaurinul“ este de mare efect. „Centaurinul“ e introdus in fiștecăre familie ca leac de casă, încit la ori-ce boală sau dureri și zgîrciuri de stomach, numai decit să întrebunțeze! Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului, numai decit comande „Laxbonbons“ — ul avînd efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zacharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuros. Prețul 80 fileri.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină). Prețul 80 fileri.

Prav contra opăritului la copii. Prețul 60 fil.

Prav contra asudatului la mîni și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rîielor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picuri pentru sculament (Tripper-kankó), 1 coroană 20 fileri.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 7 coroane.

II. Preparate cosmetice. Pentru frumseță și curățenie! :::

Cream de benzoe mygdale, pentru conservarea și albirea mînilor și feței, dînd totodată și finetă deosebită! Delătorează tot felul de pete, bubife, pistonii (mitesser) de pe mîna și față, netezește și zbîrciturile. Conținut nestricăcios pentru față și mîni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, excelent. Preparat din materii fine și mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 fil.

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încit nici nu să observă că fața e pudrată. Întrebunțată cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ale vîntului și soarelui! Este in culoare albă, roza și galbenă. Prețul 1 coroană.

Veturien-Parfeum. Veravioletta, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1 coroană 60 fileri.

„Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

Apa de gură „Cremsier“. (Albă sau roșie), delătorează durerea dinților, întărește dinții și gingiile, delătorează mirosul greu din gură! Întrebunțată cu pravul de dinți „Cremsier“, face dinții foarte frumoși! Prețul 80 fil. — Pravul de dinți „Cremsier“, face dinții albi. Prețul 70 fileri. — Perii de dinți, fine. Alegere mare.

Esență de China: contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil. China tannopomada: pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. Oleu de nucă: extract de nuca oleica, pentru păstrarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

III. Extracte pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoritoare și întăritoare, — cum și rum și licuer!

Cine voește a-și pregăti singur beuturi bune și ieftine, ba și rum și licueruri foarte fine: întrebunțeze aceste extracte!

Îți poți face: Rachiul de drojdie. Beutură dulce de vișine. Rachiul de bucate. Borovicica. Rachiul de prune. Șlivoviță. Rum fin pentru thee.

Apoi licueruri: Allasch. De pere. De cireșe. Marascuino. De vanilie! Prețul pentru a prepara 1 litră, costă 10 fil., din ori-care extracte!

Pentru toate, scrieți, trimitînd banii nainte, ori cerînd să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

Apotecarul CORNEL DEMETER,
 Orăștie—Szászváros.

(455) 1-10

„Geogeană” institut de credit și econ. societate pe acții în GEOAGIU — (Algyógy).

Primește depuneri spre fructificare:

Cu 4½%, dacă anunțul e scurt. Întrucât permite starea casei, aceste să replătesc și fără anunț;

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și termenul de anunț 15 zile.

Cu 5½%, dacă să depun sume de 1000—2000 cor. cel puțin pe an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după învoeli speciale.

Depuneri de-ale corporațiilor culturale să retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

Interesele să capitalizează de două-ori pe an: în 30 Iunie și 31 Dec.

Depuneri și ridicări să pot face și prin postă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare.

9—12 (256)

Direcțiunea.

„ARDELEANA”

institut de credit și econ., societ. pe acții în Orăștie—Szászváros.

FILIALĂ ÎN VINȚUL-DE-JOS (ALVINCZ)

Fonduri proprii K 1,800.000.

Depuneri K 3,000.000.

I. *Acoardă împrumuturi pe cambii și obligațiuni cu cavenți* (chizeși) pe sama clientelei țărănești în condițiunile cele mai ușoare.

II. *Escontează cambii comerciale* în condițiuni favorabile cu 7—7½%. Lă cambiile băncilor și firmelor acoardă favoruri deosebite.

III. *Acoardă împrumuturi pe efecte publice de stat și private*, deasemenea în condițiuni favorabile cu 6—7%.

IV. *Deschide Credite de Co. Corent* pe lingă a coperire corespunzătoare firmelor și clienților ale căror afaceri reclamă dese plătiri și încassări.

V. *Execută tot felul de afaceri de bancă* ca: încassări de bancă, cumpărări și vânzări de efecte, schimbări de monede, etc. etc.

VI. *Acoardă împrumuturi hipotecare simple și cu anuități* în condițiunile cele mai ușoare. Dobînda acestor împrumuturi variază după calitatea ipoteci de la 6—7%. Cu cât ipoteca e mai bună, cu atât dobînda e mai mică. Cererile pentru împrumuturile hipotecare au să fie înzestrate cu 1) extras de cărțile funduare; 2) foile de catastru; 3) libel ori atestat de dare; 4) atestat de prețuire și 5) ori-ce alte documente cu cari s'ar putea dovedi valoarea realităților de hipotecat, cum sunt de pildă: contracte de cumpărare, chirii, arinzi, etc., — și au să se trimită direcțiunii institutului.

VII. Institutul să ocupă și cu *cumpărarea, parcelarea și vânzarea de realități* (moșii, pământuri). Cererile pentru astfel de afaceri deasemenea au să se adreseze direcțiunii institutului.

VIII. Primește *depuneri spre fructificare*, după care plătește 4½—5% dobîndă curată. Pentru sume cari stau mai mult la institut plătește 5%. Darea de interese o plătește institutul. Depunerile făcute la institut, — chiar și sume mai mari, să pot ridica ori-și-cînd.

— *Depuneri mari cari să lasă la institut timp îndelungat, să primesc și dela corporațiuni morale și dela privați, pe lingă condiții deosebite, excepționale, mai bune!*

Depunerile făcute la filiala institutului în Vinț, în sume de peste 2000 de cor., să onorează cu 5½%

Sedinte pentru acordarea de împrumuturi să țin la centrală în Orăștie Martia și Vinerea, în fiecare săptămîină. — La filială Joia în fiecare săptămîină!

Ori-ce informațiune ce să cere, să dă îndată și anume gratuit, atît la centrală, cît și la filială.

(415) 7—12

Direcțiunea.

Editor și redactor responsabil: Alexandru Iozon.

Pietri de moară din cea mai bună fabrică de acest fel »Königsberg«, să găsec în magazinul meu, și fiindcă le aduc cu vagonul întreg, le pot da cu 15% până la 20% mai ieftin ca alți vînzători cari aduc numai cite una-două. **alui Samuel Goldman în Orăștie.**
Căutațile la: Magazinul de lemne

(454) 2—10

1 calfă și 1 învățacel

află aplicare îndată în prăvălia mixtă a subscribului.

E de dorit ca calfa să fie om tiner și isteț.

Condiții bune.

A să adresa la: (447) 2—4

Ioan Comloși,

comerciant în Dobra (H.-Dobra).

Josef Bumbala
în Frankstadt a/r (Mähren) ofere cu prețurile de fabrică, direct privaților cu rambursă: Pinză patentă, Covoare de pat, Șifonuri, Damast de mătăsu, Tesetură de Rumburg și alți articli de țesatorie!
Mustre și catalog, franco. — Multe scrisori de mulțumită. Lucră cu 300 războaie!
(397) 8—13

CĂRĂMIZI ȘI ȚIGLE

să află în magazinul nostru din **Bistrița**, piața cailor Nr. 9, cu următoarele prețuri:

o mie de cărămizi	în magazin	28 cor. — fil.
	în wagon la gara din Bistrița	34 cor. — fil.
o mie țigle (șirepuri)	în magazin	15 cor. — fil.
	în wagon la gara din Bistrița	16 cor. 40 fil.

Cărămizile și țiglele (șirepurile) sunt de calitate superioară, lucrate și arse foarte bine, din vestitul lut mălos ce să află în Bistrița.

Comandele cu calea ferată să efectuesc prompt. Prețul să rambursează, dacă nu să statoresc altcum condițiile de liferare. Probe la cerere să trimit.

Societatea acționară de cărămidărie din Bistrița (Besztercze)

(444) 2—20

Pentru cultivătorii de vii.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „MUGURUL” însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde (177) 24—25

altoi de viță de viie de toate speciile, precum și **viță americană,**

cu și fără rădăcină, și, la dorință, însoțirea dă instrucție gratis ori-cui în toate ramurile culturai de viie.

PENTRU ZIDIRI:
Traverse; legături de fier; cement de Beocsin, Portland și Roman; trestie de stucatură și țesetură de Bacula; împletituri de sîrmă; hirtie gudronată (pentru coperit) și plăci de izolare; tinichea neagră și zincuită. 4—5
CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiu.

„Tipografia Nouă” în Orăștie.